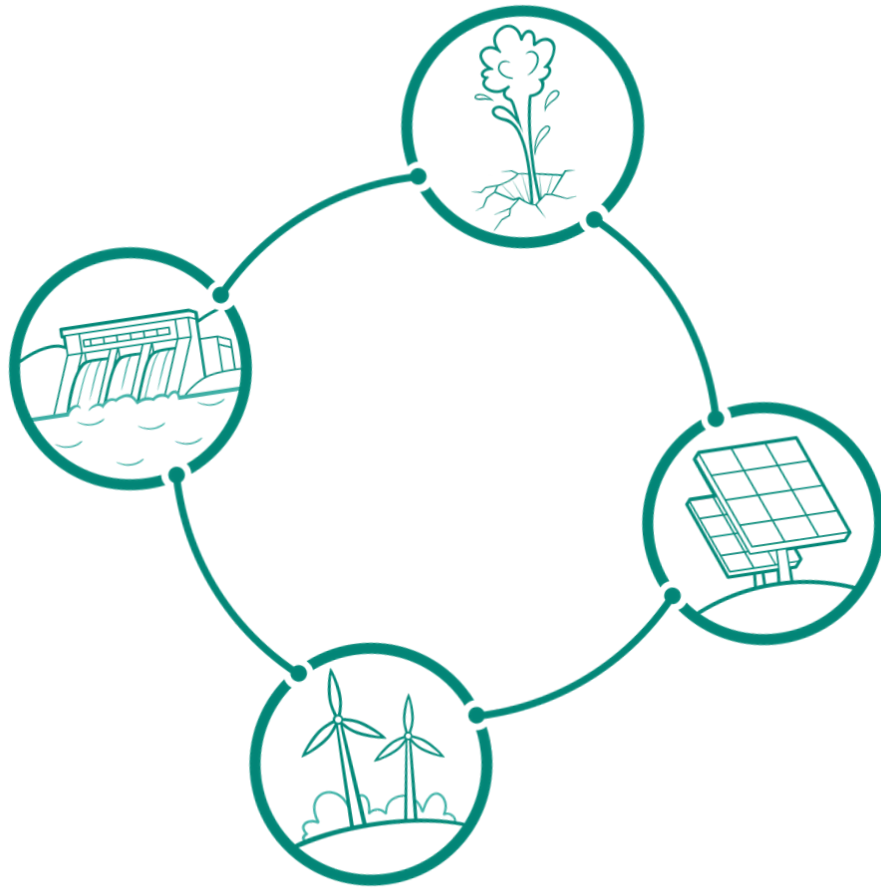

Kurikulum energetické gramotnosti

Příručka pro lektory

www.energyliteracyforyouth.eu

Úvod do ELY kurikula

Projekt Energy Literacy for Youth (ELY), financovaný z programu EU Erasmus+ Youth 2024–2026, si klade za cíl vytvořit inkluzivní vzdělávací prostředí, které zvýší energetickou gramotnost mladých lidí s menšími příležitostmi po celé Evropě

Kurikulum je více než jen soubor aktivit. Představuje nástroj, který proměňuje znalosti o energetice v sebedůvěru, schopnost jednat a společenskou změnu. Používané metody jsou uspořádány do flexibilních modulů, které mohou lektori přizpůsobovat potřebám svých skupin. Cílem je posílit mladé lidi, zejména ty, kteří čelí znevýhodnění, aby porozuměli energetickým výzvám a dokázali se aktivně zapojit do jejich řešení. Participativní přístup vychází z toho, co účastníci již vědí, a zároveň podporuje rozvoj kritického myšlení, týmové spolupráce a schopnosti jednat ve prospěch spravedlivých a udržitelných energetických systémů.

Metody ve všech modulech jsou inkluzivní a participativní, což znamená, že se může zapojit každý. Aktivita zahrnují pohyb, diskusi, kreativní práci i jednoduché experimenty. Díky tomu se mohou lidé s různými schopnostmi, jazykovým zázemím a styly učení společně učit. Účastníci sdílejí své nápady, učí se jeden od druhého a v přátelském prostředí si budují sebedůvěru při objevování důležitých témat.

Tento úvod poskytuje pouze základní přehled. Následující kapitoly podrobně představují jednotlivé moduly a nabízejí krok za krokem vedené instrukce ke všem aktivitám. Další materiály, jako jsou pracovní listy, kartičky, plakáty a online nástroje, jsou k dispozici na online platformě Energy Literacy for Youth. Zde si mohou lektori stáhnout všechny materiály potřebné k realizaci vzdělávacích metod ELY.

Zveme vás k prozkoumání metod obsažených v této příručce a k jejich využití při rozvoji energetické gramotnosti mezi marginalizovanou mládeží. Před samotným školením doporučujeme přečíst si také část Základní informace pro lektory, která nabízí přehled klíčových faktů a diskusí týkajících se změny klimatu, klimatické spravedlnosti a výroby energie.

Úvod do ELY kurikula

Moduly kurikuly

M1 – Základy klimatické změny

Tento modul představuje základní vědecké poznatky o změně klimatu a ukazuje, jak ovlivňuje lidi a společnosti. Doplnuje mezery ve znalostech a podporuje otevřenou diskusi.

Metody

Tichá diskuse k zamyšlení nad znalostmi, Pravda nebo nepravda, kontrola klimatických faktů ve dvojicích a Kuřecí sendvič k prozkoumání klimatických dopadů každodenního jídla.

M2 – Energetická abeceda

Tento modul vysvětluje, odkud energie pochází, jak ji využíváme a jak ji můžeme šetřit. Studenti tyto myšlenky zkoumají prostřednictvím jednoduchých experimentů a praktických aktivit.

Metody

Energetický míč pro sdílení nápadů prostřednictvím pohybu, energetické experimenty s větrnými, solárními a energeticky úspornými elektrárnami, Klimatická hra je desková hra o možnostech, politikách a emisích a v Lego Budoucí scénáře budujeme komunity šetrné ke klimatu.

M3 – Klimatická spravedlnost

Tento modul představuje klimatickou nespravedlnost. Ukazuje, že některé země produkují více emisí, zatímco jiné čelí silnějším dopadům. Příběhy a systémové myšlení tyto vzorce objasňují a zároveň se zaměřují na spravedlnost, odpovědnost a životní zkušenosti.

Metody

Kdo co vypouští? o emisích jednotlivých zemí, Mapování globálního systému propojujícího energii, průmysl a společnost, Procházka za klimatickou nerovností s příběhy o nespravedlnosti a Klimatické války o vlivu klimatických změn na konflikty

M4 – Aktivní občanství

Tento modul se zaměřuje na participaci a demokracii. Vysvětluje, jak se na různých úrovních činí rozhodnutí v oblasti klimatu a energetiky, a vyzývá studenty, aby se zamysleli nad svou vlastní rolí.

Metody

Organizační bingo – učení se o globálních klimatických institucích, Klimatická jednání EU pro hraní rolí v tvorbě klimatické politiky a Participační kavárna prozkoumává způsoby, jak se zapojit do klimatických opatření.

Přehled kurikula

Modul 1 Základy klimatické změny

I. Tichá diskuze	<u>6</u>
II. Pravda nebo nepravda	<u>8</u>
III. Kuřecí sandwich	<u>9</u>

Modul 2 Energetická abeceda

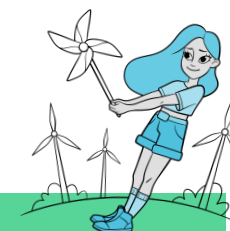
I. Energetický míč	<u>11</u>
II. Energetické experimenty	<u>13</u>
III. Klimatická hra	<u>17</u>
IV. Lego Budoucí scénáře	<u>19</u>

Modul 3 Klimatická spravedlnost

I. Kdo co vypouští?	<u>22</u>
II. Mapování globálního systému	<u>24</u>
III. Procházka klimatickou nerovností	<u>27</u>
IV. Klimatické války	<u>29</u>

Modul 4 Aktivní občanství

I. Organizační bingo	<u>32</u>
II. Klimatická jednání EU	<u>34</u>
III. Participační kavárna	<u>36</u>

Shrnutí modulu I

Základy klimatické změny

I.

Přehled

Tento modul seznamuje účastníky se základními vědeckými poznatky o změně klimatu a s jejími sociálními rozměry. Pomáhá jim aktivovat jejich dosavadní znalosti, porozumět klíčovým procesům a zkoumat, jak individuální rozhodnutí i společenské systémy přispívají k dopadům změny klimatu.

Metody

1. Tichá diskuse – Účastníci tiše zkoumají podněty týkající se změny klimatu, zamýšlejí se nad nápady ostatních a diskutují o změně klimatu a jejích dopadech na různé aspekty společnosti.
2. Pravda nebo nepravda – Párová aktivita zaměřená na analýzu tvrzení o dopadech změny klimatu, která podporuje diskusi o faktech a dezinformacích.
3. Kuřecí sendvič – Praktické skupinové cvičení, které sleduje stopu zdrojů a CO₂ běžného potravinového produktu, aby propojilo osobní volby a potravinovou politiku s udržitelností a změnou klimatu.

Vzdělávací cíle

- Porozumět základním příčinám a dopadům změny klimatu.
- Rozpoznat jak vědecké procesy (např. skleníkový efekt, emise), tak sociální dopady (např. nerovnosti, adaptace).
- Podporovat kritické myšlení o vztahu mezi každodenní praxí, politikami a klimatickými otázkami.
- Posilovat schopnosti společného učení a komunikační dovednosti prostřednictvím interaktivních diskusních formátů.
- Posílit účastníky v propojování jejich osobních zkušeností s globálními klimatickými procesy.

Inkluzivní / participační prvky

- využití aktivních, nízkoprahových forem zapojení – účastníci mohou přispívat reflexemi či nápady bez nutnosti předchozích znalostí
- zajištění rovného prostoru pro všechny úrovně sebedůvěry prostřednictvím oceňování písemných vstupů a práce ve dvojicích a skupinách
- podporovat vzájemné učení a podporovat smíšené jazykové nebo schopnostní úrovně prostřednictvím práce ve dvojicích a skupinách

Modul 1

Základy klimatické změny

I.

METODA 1: TICHÁ DISKUZE

I. Základní přehled

1. Témata

- Úvod do problematiky změny klimatu
- Vědecké základy změny klimatu
- Společenské dopady změny klimatu

2. Přispívající organizace MigLAB

3. Vzdělávací cíle

- Účastníci se seznámí s tématem aktivací svých dosavadních znalostí o mechanismech změny klimatu, a to jak o jejích příčinách, tak dopadech – včetně vědeckých procesů a sociálních souvislostí.
- Prostřednictvím diskuse a vysvětlení ze strany lektora jsou doplněny případné mezery ve znalostech.

4. Délka trvání 60 – 75 minut

5. Materiál Psací potřeby pro všechny účastníky

K dispozici v online materiálech ELY:

Plakáty s podněty a prostorem pro psaní.

II. Popis metody

Příprava

- Rozmístěte po místnosti plakáty s dostatečnými rozestupy mezi sebou, aby se účastníci při psaní necítili stísněně.

A Úvod (5 min)

Lektor vysvětlí formát tiché diskuse:

- “Každý z nás má jiné znalosti o klimatických změnách a jejich dopadech na náš svět. V tomto cvičení vám dáme čas, abyste si tyto znalosti v tichosti osvěžili, než se pustíte do vzájemné výměny názorů a nakonec své názory představíte skupině.”

B Tichá práce – první reakce (10 min)

Úkol pro účastníky:

- “V prvním kole se projděte po místnosti a podívejte se na jednotlivé obrázky. Napište na ně své první myšlenky, otázky nebo postřehy. Zůstaňte potichu a soustřeďte se na svou osobní reflexi.”

Modul 1

Základy klimatické změny

METODA 1: TICHÁ DISKUZE

I.

II. Popis metody (pokračování)

B Tiché reakce (10 – 15 min)

- Podnět: “Vydejte se s tužkou na další okruh po místnosti. Přečtěte si poznámky ostatních. Odpovězte na otázku: Co má tento obrázek společného se změnou klimatu? Můžete vyjádřit souhlas, nesouhlas nebo rozvinout myšlenky ostatních. Zůstaňte potichu.”

C Skupinová diskuse (10 min)

- Zajistěte rovnoměrně velké skupiny.
- Podnět: “Každý z vás si vybere plakát, který mu připadá nejzajímavější, a přesune jej vedle jiného, o kterém si myslí, že s ním souvisí. Poté diskutujte s ostatními ve skupině: Jak spolu tato dvě témata souvisejí?”

D Skupinová práce – pojmenování procesů (10 – 15 min):

- Podnět: “Seskupte se do trojic. Prodiskutujte a zaznamenejte své výsledky: Jaké jsou hlavní procesy a dopady klimatických změn?”

Na základě toho, co jsme viděli a diskutovali, co tyto procesy způsobuje a jaké důsledky mají tyto jevy pro naše společnosti?”

E : Závěr a závěrečná reflexe (15–20 min)

- Podnět: “Všichni se sejděte u tabule. Shromáždíme výsledky vašich diskusí. Řekněte mi: Jaké procesy tvoří klimatickou změnu a jaké důsledky mají tyto jevy pro společnost?”
- Zapište příspěvky skupin na hlavní tabuli nebo flipchart do dvou sloupců.
- Vyzvete účastníky, aby sami rozdělili příspěvky do kategorií.
- Během vyplňování se ptejte: „Kterých oblastí společnosti se tyto dopady netýkají?”
- Závěr uzavřete zdůrazněním systémové povahy dopadů změny klimatu – tedy toho, že se dotýkají všech oblastí života na Zemi.

Modul 1

Základy klimatické změny

METODA 2: PRAVDA NEBO NEPRAVDA

I.

I. Základní přehled

1. Témata:

- Úvod do problematiky změny klimatu
- Společenské dopady změny klimatu

2. Přispívající organizace:

Open Plan Foundation, upraveno podle organizace Ośrodek Działań Ekologicznych „Źródła”

3. Vzdělávací cíle

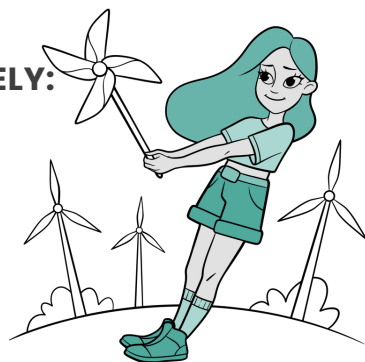
Zvýšit povědomí o dopadech změny klimatu na různé složky životního prostředí a oblasti lidského života.

4. Délka trvání 30 min

5. Materiál

K dispozici v online materiálech ELY:

Materiál pro lektory s tvrzeními, řešením a vysvětlením
Informační listy o změně klimatu a jejích společenských dopadech

II. Popis metody

- **Příprava** Seznamte se s materiály pro lektory. Vytiskněte jednotlivá tvrzení a rozstříhejte je na proužky.

A Diskuse ve dvojicích (10 min)

Požádejte účastníky, aby se rozdělili do dvojic. Každý účastník obdrží proužek papíru s jedním nebo dvěma větami popisujícími důsledek změny klimatu.

Podnět: “Diskutujte se svými partnery, zda jsou vaše tvrzení pravdivá, nebo nepravdivá. Pokud jsou pravdivá, jaké mechanismy je způsobují?”

B Presentace (15 min)

Podnět: “Každý z vás přistoupí dopředu, přečte prohlášení a umístí ho na hromádku pravdivých nebo nepravdivých tvrzení. Vysvětlete, proč jste se tak rozhodli a jaké mechanismy za tím stojí.”

Lektor podle potřeby doplní vysvětlení. Aktivitu zakončete poukázáním na méně očekávané dopady změny klimatu na společnost, kulturu a ekonomiku.

Modul 1

Základy klimatické změny

METODA 3: KUŘECÍ SENDVIČ

I.

I. Základní přehled

1. Témata:

- Úvod do problematiky změny klimatu
- Dopady změny klimatu na společnost

2. Přispívající organizace:

Youth and Environment Europe (YEE) upraveno podle Council of Europe T-Kit 13

3. Vzdělávací cíle

- Prozkoumat souvislosti mezi potravinami, udržitelností, životním prostředím a lidským zdravím
- Reflexe stravovacích a nákupních návyků

4. Délka trvání 60 minut

5. Materiál

- Lepicí hmota nebo lepicí páska (volitelné), flipchart nebo plátno s otázkami z pracovního listu (volitelné)

K dispozici v online materiálech ELY

- Pracovní list „Kuřecí sendvič“ (1× na skupinu)
- Vytisknuté karty (11× na skupinu)

II. Popis metody

Příprava Vytiskněte a vystříhněte karty a pracovní listy.

A Umístění karet v tichosti (5–10 min)

Rozdělte účastníky do skupin po 3–4. Rozdejte materiály. Podnět: „Přečtěte si karty v tichosti a pokud se vám nějaká karta zdá relevantní, umístěte ji kolem sendviče.“

B Skupinová diskuse (20–30 min)

Skupiny diskutují o kartách, které umístily. Otázky: Překvapilo vás, kolik karet bylo relevantních? Odrazovala by vás některá z nich od konzumace sendviče?

C Skupinové prezentace (10 min)

Skupiny představí své závěry přečtením karet.

D Závěrečná reflexe (10 min)

Možné otázky: Jak se vám aktivita líbila? Měli bychom se dozvědět více o našem jídle? Změníte své stravovací návyky? Co dalšího můžeme proti těmto problémům udělat?

Shrnutí modulu II

Energetická abeceda

Přehled

Tento modul seznamuje účastníky se základy výroby energie, jejího využívání a energetické účinnosti. Pomáhá jim aktivovat dosavadní znalosti, porozumět fungování různých zdrojů energie a pochopit, jak každodenní chování jednotlivců i rozhodnutí vlád ovlivňují poptávku po energii a klimatické dopady.

Metody

1. Energetický míč – Rychlá, interaktivní aktivita, která prostřednictvím pohybu a rychlého sdílení nápadů aktivuje předchozí znalosti o zdrojích energie, jejich využití a návycích v oblasti úspor.
2. Energetické experimenty – Praktická stanoviště, na nichž účastníci testují modely obnovitelných zdrojů energie, měří spotřebu energie a porovnávají účinnost různých řešení.
3. Klimatická hra – Desková hra ukazující, jak životní styl a politická rozhodnutí ovlivňují uhlíkovou stopu.
4. Lego scénáře budoucnosti – Kreativní skupinový úkol zaměřený na budování klimaticky neutrálních komunit budoucnosti pomocí LEGO, zkoumání energetických systémů a sdílených řešení.

Vzdělávací cíle

- Prozkoumat fungování výroby energie a obnovitelných zdrojů prostřednictvím praktických experimentů.
- Rozpoznat, jak každodenní činnosti spotřebovávají energii a jak může energetická účinnost a úspory snižovat emise.
- Posilovat spolupracující učení a komunikační dovednosti prostřednictvím interaktivních, herních metod.
- Podporovat kritické myšlení o individuálních i kolektivních energetických volbách.

Inkluzivní / participační prvky

- Praktické a pohybové aktivity umožňují zapojení bez ohledu na jazykovou úroveň či předchozí znalosti.
- Spolupráce v malých skupinách zajišťuje, že příspěvky mohou mít vizuální, praktickou i verbální podobu, což vyhovuje různým stylům učení.
- Kreativní a herní metody podporují snadné zapojení a umožňují i tišším účastníkům zaujmout aktivní roli.

Modul 2

Výroba energie

METODA I: ENERGETICKÝ MÍČ

I. Základní přehled

1. Témata

- Výroba energie

2. Přispívající organizace

Youth and Environment Europe (YEE), na základě projektu Eco-Patrols (mezinárodní projekt konsorcia)

3. Vzdělávací cíle

- Reflexe zdrojů energie, způsobů jejího využívání a úsporných postupů
- Aktivizace účastníků a posílení skupinového povědomí prostřednictvím pohybu

4. Délka trvání 15 minut

5. Materiál

- Měkký míč
- Vizuelní pomůcky / kartičky s kategoriemi: zdroj energie, využití energie, úspory energie
- Flipchart nebo tabule pro zaznamenávání odpovědí

K dispozici v online materiálech ELY

- Příručka pro lektory se seznamem strategií pro úsporu energie

II. Popis metody

Příprava

- Seznamte se s metodickou příručkou pro lektory.
- Postavte se do kruhu a připravte si míč.
- Volitelné: Připravte vizuelní pomůcky nebo kartičky s kategoriemi: zdroj energie, využití energie, úspory energie.

A: Hra „Energetický míč“ (10 min)

Úvod: "Postavte se do kruhu. Chvilí přemýšlejte o příkladech přírodních zdrojů energie, o tom, jak energii využíváme, a o způsobech, jak ji můžeme šetřit."

Po jedné minutě zahajte hru slovy: "Nyní si budeme náhodně házet míč. Kdo míč chytí, řekne jeden nápad související s aktuálním kolem a poté míč pošle dál. Začneme zdroji energie."

Pokračujte, dokud se nezapojí všichni účastníci alespoň jednou nebo dokud se nezačnou nápady opakovat. Poté přejděte ke kolu 2: Způsoby využívání energie (např. vytápění, doprava). Aktivitu zakončete kolem 3: Tipy a návyky pro úsporu energie (např. zhasínání světel).

Modul 2 Výroba energie

METODA I: ENERGETICKÝ MÍČ

II. Popis metody (pokračování)

B Kruh reflexe (5–7 min)

Požádejte všechny, aby si sedli do půlkruhu čelem k tabuli se třemi seznamy. Shrňte sdílené nápady a vyzvěte účastníky k reakcím pomocí naváděcích otázek:

- Překvapily vás nějaké zdroje nebo nápady?
- Objevilo se pro vás něco nového nebo nečekaného?
- Nezapomněli jsme na nějaké důležité zdroje nebo návyky?

Využijte informace z příručky pro lektory k doplnění seznamů společně s účastníky.

III. Úpravy

- Napište tři otázky / podněty na veliké kartičky a ukazujte je postupně.
- Použijte vizuální nebo symbolické kartičky, pokud mají účastníci nízkou gramotnost nebo specifické vzdělávací potřeby.

- Umožněte, aby byly odpovědi kreslené nebo pantomimicky ztvárněné pro skupiny s různými schopnostmi.
- V online prostředí použijte místo házení míčem slovní mraky (word clouds) nebo zápisy do chatového okna.

IV. Poznámka pro lektory

- Tento rozšířený energizer vytváří pozitivní skupinovou dynamiku a aktivuje předchozí znalosti. Vyhněte se hodnocení odpovědí – zaměřte se na podporu sdílení a zapojení.
- Náročnost nebo zaměření aktivity (např. obnovitelné vs. neobnovitelné zdroje) lze přizpůsobit konkrétní skupině a upravit otázky podle věku a úrovně znalostí.
- Ne každý se cítí pohodlně při mluvení před velkou skupinou, sledujte vzorce účasti a v případě potřeby povzbuzujte tišší hlasy.

Modul 2

Výroba energie

METODA 2: ENERGETICKÉ EXPERIMENTY

I. Základní přehled

1. Témata

- Zdroje energie
- Využívání a úspory energie

2. Přispívající organizace INFORSE-Europe

3. Vzdělávací cíle

- Prozkoumat využívání energie (pomocí elektroměru), výrobu energie z obnovitelných zdrojů a přenos energie (solární, větrná, mechanická energie) prostřednictvím praktických experimentů

4. Délka trvání 100 – 200 minut

5. Materiál

- Modely a pracovní listy s instrukcemi pro jednotlivá experimentální stanoviště, Energetické štítky pro testovaná zařízení, Číslované cedulky pro jednotlivá stanoviště

K dispozici v online materiálech ELY:

- Instrukce pro každé stanoviště
- Informační listy s kontextovými informacemi pro jednotlivá stanoviště

- Odkazy na experimentální modely a jejich nízkonákladové alternativy

II. Popis metody

Experimenty můžete zvolit podle úrovně znalostí účastníků: a) základní stanoviště (pro začátečníky), b) pokročilá stanoviště nebo kombinaci obou variant pro delší aktivitu.

Příprava

- Připravte 5 experimentálních stanovišť popsaných níže.
- Připravte všechny materiály, označte stanoviště, rozložte instrukce a rozdělte účastníky do skupin po 3–4.

A Úvod (5 min)

Podnět: “Cílem této aktivity je prozkoumat, jak využíváme energii a jak fungují obnovitelné zdroje energie. Budete se v malých skupinách postupně přesouvat mezi pěti stanovišti.”

Modul 2

Výroba energie

METODA 2: ENERGETICKÉ EXPERIMENTY

B Rotace mezi stanovišti (5 x 15 – 30 min)

Skupiny se postupně střídají na následujících praktických stanovištích: větrná energie, solární energie, energetický mix, využívání energie, vaření.

Instrukční listy pro jednotlivá stanoviště jsou k dispozici jako doplňkový materiál. Nezapomeňte nastavit časovač.

II. Popis metody (pokračování)

Stanoviště 1: Větrná energie

Cíl učení: Porozumět tomu, jak vítr vytváří pohyb, energii a elektrinu.

a) Účastníci vyrobí papírový větrník a sledují, jak funguje při chůzi dopředu, dozadu nebo do strany.

b) Účastníci sestaví stavebnici malého větrného rotoru s motorem a LED žárovkou. Účastníci foukají na vrtuli a tím rozsvítí LED diodu.

Další úkol zaměřený na vývoj od větrného mlýna k moderní větrné elektrárně je součástí doprovodných materiálů.

Stanoviště 2: Solární energie

Cíl učení: Porozumět tomu, jak intenzita světla ovlivňuje výrobu energie.

a) Účastníci napájí lampu, která je připojena k solárnímu článku, pomocí slunečního světla nebo lamp různé intenzity.

b) Účastníci sestaví a připojí solární článek k lampě nebo malé vrtuli a pomocí lamp různé intenzity zjišťují minimální výkon potřebný k jejímu spuštění.

Stanoviště 3: Stanoviště obnovitelné energie

a) Účastníci používají model s jedním modulem, který umožňuje tři typy energie (solární, větrnou a ručně poháněnou – mechanickou/hydraulickou), generátor a LED světlo. Propojují je různými způsoby a sledují přeměnu energie mezi elektrickou a mechanickou formou.

b) Účastníci připojují jednotlivé modely solární, větrné a mechanické energie k dalším zařízením nebo měřicím nástrojům a zkoumají výrobu energie z různých zdrojů.

Modul 2 Výroba energie

METODA 2: ENERGETICKÉ EXPERIMENTY

Stanoviště 4: Využití energie

Cíl učení:

- zkoumat spotřebu energie u běžných každodenních zařízení,
- porozumět rozdílu mezi energetickou účinností a úsporami energie.

Toto stanoviště vede facilitátor, který pomáhá s měřeními v části A a moderuje části B a C.

A Měření

Pod vedením facilitátora účastníci pomocí wattmetru měří spotřebu energie u běžných zařízení (např. fén, klasická žárovka, LED žárovka, rádio, mobilní telefon, mixér).

B Diskuze o účinnosti

Po otestování všech zařízení se facilitátor zeptá: „Které zařízení je nejúčinnější?“ Následně během diskuze objasní pojem energetická účinnost – nechá účastníky, aby na jeho význam přišli sami, nebo jej vysvětlí, pokud si nejsou jisti.

Facilitátor ukáže různé energetické štítky a zeptá se:

„Který štítek patří ke kterému testovanému zařízení?“

Skupina má za úkol přiřadit správné štítky ke správným zařízením. Facilitátor může poskytovat nápovědy. Po přiřazení štítků se facilitátor zeptá: „Které zařízení je nejúčinnější?“

C Závěrečná reflexe

Ved'te diskuzi pomocí těchto otázek:

- „Jak důležité jsou právní normy pro energetickou účinnost?“
- „Změníte po dnešku způsob, jak používáte elektrická zařízení?“

Poznámka pro facilitátora

Toto stanoviště má stejný základní popis pro skupiny s nižší i vyšší úrovní znalostí. Aktivitu lze prodloužit až na 30 minut přidáním dalších zařízení nebo výpočtem vlastní spotřeby energie v domácnosti. Pracovní list k tomuto cvičení najdete v doprovodných materiálech.

Seznam tipů na zvyšování energetické účinnosti může sloužit jako inspirace.

Modul 2

Výroba energie

METODA 2: ENERGETICKÉ EXPERIMENTY

II. Popis metody (pokračování)

Stanoviště 5: Vaření s využitím přírodní energie

Cíl: Prozkoumat způsoby, jak využívat energii přírody k vaření bez elektřiny. Zvýšit povědomí o životním stylu s nízkou spotřebou energie.

a) Účastníkům jsou ukázány obrázky a videa zařízení na vaření, která nevyužívají elektřinu, ale pouze přírodní živly: pomalé vaření v seníku, solární vařič a solární trouba, úsporný dvouhrncový vařič na dřevo, tlakový hrnec.

Podněty na stanovišti:

- Prohlédněte si materiály společně a diskutujte o možnostech vaření bez elektřiny nebo paliv.
- Kterou metodu byste chtěli vyzkoušet?

b) Účastníci si postaví solární troubu.

Na stanovišti jsou k dispozici instrukce, materiály a nástroje.

Reflexe (20 minut)

A Okamžité dojmy (5 min)

- Zeptejte se účastníků: „Které stanoviště pro vás bylo nejvíce překvapivé nebo zapamatovatelné?“

B Skupinová reflexe (10 min)

Požádejte účastníky, aby se zamysleli nad souvislostmi:

- „Jaká společná témata v oblasti výroby a využití energie vidíte?“

Diskuze pomocí následujících otázek:

- „Změnil se váš pohled na energetickou účinnost nebo obnovitelné zdroje energie?“
- „Jak mohou tyto technologie prospět komunitám nebo domácnostem?“

Zapište hlavní poznatky na tabuli.

Klíčové body ke zdůraznění:

- Obnovitelné zdroje lze kombinovat.
- Energetická účinnost je stejně důležitá jako samotná výroba energie.
- Každodenní rozhodnutí (spotřebiče, způsoby vaření) ovlivňují celkovou spotřebu energie.

Modul 2

Energetická abeceda

METODA 3: KLIMATICKÁ HRA

I. Základní přehled

1. Témata

Využití energie, sociální dopady změny klimatu

2. Příspěvající organizace INFORSE-Europe, původně vytvořeno organizací EnergiMuseet, Dánsko

3. Vzdělávací cíle

Zkoumat a hodnotit dopady různých životních stylů a politických rozhodnutí na klima.

- Přemýšlet o nízkouhlíkové budoucnosti prostřednictvím informovaných rozhodnutí v oblasti bydlení, mobility, stravy a správy věcí veřejných

4. Délka trvání 70 minut

5. Materiál

K dispozici v online materiálech ELY:

- Desková hra s kostkami
- Karty politických opatření

Informační listy:

Údaje o emisích CO₂, změna klimatu a politika, kalkulačky uhlíkové stopy, solární energie, topné systémy a tepelná čerpadla.

II. Popis metody

Příprava

Připravte si jednu herní desku na 3–5 účastníků s instrukcemi a sadou karet životního stylu (bydlení, doprava, strava, životní styl), v kroku C (vládní opatření) přidejte karty s politickými intervencemi.

A Úvod do životních stylů (5 minut)

Vedoucí ukazuje kostky životního stylu a pojmenovává kategorie pro ilustraci pokynů:

- „Prozkoumejte, jak životní styl a politická rozhodnutí ovlivňují jak vaši individuální uhlíkovou stopu, tak i širší systémové výsledky na úrovni státu. Pomocí karet s cihlami – každá představuje intenzitu emisí CO₂ (v tunách) různých kategorií – diskutujte o svých současných možnostech a dohodněte se, co byste si zvolili, kdybyste žili společně v bytě.“
- Zeptejte se: „Máte nějaké otázky, než začneme?“

Modul 2

Energetická abeceda

METODA 3: KLIMATICKÁ HRA

II. Popis metody (pokračování)

B Volby životního stylu (15 minut)

Dejte účastníkům čas na diskusi o svých současných volbách a na shodu, co by si vybrali, kdyby žili společně. Bud'te k dispozici pro zodpovězení otázek.

C Karty s vládními intervencemi (5 minut)

Vedoucí ukazuje a vysvětluje karty vládních intervencí pro ilustraci pokynů:

- „Vláda může podpořit zvýšení nebo snížení spotřeby energie a emisí uhlíku pomocí politických intervencí, jako jsou dotace, daně a zákony. Podívejte se na karty, zjistěte a diskutujte o jejich vlivu na vaši ekologickou stopu jako domácnosti.“
- Nezapomeňte se zeptat: „Máte nějaké otázky, než začnete?“

D Presentace a reflexe (15 minut)

Podnět: „Nyní představte svůj budoucí scénář ostatním skupinám. Řekněte nám: Jak velká je vaše uhlíková stopa?“

- Jak se to liší od tvého současného životního stylu?
- Jakou roli hrály karty s pravidly?
- Jaké kompromisy nebo debaty proběhly ve vaší skupině?

III. Úpravy

Uved'te karty specifické pro danou zemi s možnostmi národní politiky, tj. platnou nebo navrhovanou politikou ve vaší zemi.

IV. Poznámky pro facilitátora

Nedávný výzkum ukazuje, že se s hrami učíme mnohem rychleji než s konvenčním učením. Hry pomáhají překonávat složitost. Svoboda rozhodování ve skupině je nezbytná pro dosažení cílů učení, proto nezasahujte do procesů ve skupině.

Modul 2

Energetická abeceda

METODA 4: LEGO BUDOUCÍ SCÉNÁŘE – VYBUDUJTE ZMĚNU

I. Základní přehled

1. Témata

Spotřeba energie, Aktivní občanství

Příspěvatel: INFORSE-Europe

2. Cíl učení

- Umožněte být součástí změny vytvořením optimistického pohledu do budoucnosti a ukázáním síly komunity ve výrobě obnovitelné energie

3. Délka trvání: 30–60 minutes

4. Materiál

- Stavebnice LEGO nebo volné kostky (různé prvky pro kreativní stavění)
- Projektor nebo materiály k prezentaci

K dispozici v online materiálech ELY:

- Průvodce pro facilitátory s prezentací
- Informační listy o energetických komunitách, formách a aplikacích obnovitelných zdrojů energie (solární, větrná, tepelná čerpadla)

II. Popis metody

Příprava

- Připravte si prostor s velkou krabicí LEGO. Rozdělte se na skupiny po třech a uvolněte jim pracovní plochu.

A Úvod (5 min)

Volitelný odkaz na předchozí metodu: „Nyní, když jsme viděli vliv energetických voleb, je řada na vás, abyste si vybudovali vlastní budoucí komunitu.“

Lektor objasňuje úkol:

- „Všechny skupiny sdílejí tuto velkou krabici lega. Navrhněte komunitu, která bude klimaticky neutrální, odolná a v budoucnu obyvatelná. **Bud'te kreativní!**“
- Zeptejte se: „Máte nějaké otázky, než začneme?“

B Fáze společného budování (20–30 min)

Skupiny budují své komunity z LEGO kostek. Žádný design není špatný – klíčová je představivost a zapojení.

Modul 2

Energetická abeceda

METODA 4: LEGO BUDOUCÍ SCÉNÁŘE – VYBUDUJTE ZMĚNU

II. Popis metody (pokračování)

C Prezentace skupiny (10–15 minut)

Lektor shromažďuje strategie zmíněné v prezentacích, jako jsou obnovitelné a decentralizované zdroje energie, sdílená doprava a solární energie.

Podnět: „Každá skupina představí ostatním svou budoucí komunitu a vysvětlí klíčové prvky návrhu, jako například

- Formy výroby energie
- Sociální a kulturní aspekty
- Řešené výzvy a
- Rozhodování ve skupině

D Rozbor a reflexe (10–20 minut)

Definujte energetickou komunitu a uveďte příklady energetických družstev a ekovesnic z průvodce pro facilitátory. Vyzvěte účastníky, aby porovnali své prezentované komunity s příklady z reálného světa.

III. Úpravy

- Pokud je to možné, nechte každou skupinu vybrat jeden model větrné, solární a vodní elektrárny, který integruje do své energetické komunity z lego.
- Pro zvýšenou výzvu v pokročilých skupinách si připravte kartičky s podněty nebo scénáře, které představí omezení nebo výzvy související s cíli pro rok 2050.

IV. Poznámky pro facilitátora

Nedávný výzkum ukazuje, že při hraní se učíme mnohem rychleji než při konvenčních formách učení. Hry a hraní pomáhají odhalovat nové myšlenky a překonávat složitost. Svoboda zkoušet a činit rozhodnutí ve skupině je nezbytná pro dosažení cílů učení, proto se snažte do procesů ve skupině nezasahovat.

Samostatné cvičení navazující na metodu 2.3 Klimatická hra. Lze také použít jako úvod do modulu 4 – Aktivní občanství.

Shrnutí modulu III

Klimatická spravedlnost

Přehled

Tento modul pomáhá účastníkům pochopit, jak změna klimatu ovlivňuje lidi a společnosti. Zabývá se globálními nerovnostmi, kdo je zodpovědný za emise a jak environmentální problémy poškozují lidi. Ukazuje také, jak změna klimatu souvisí s mocí, geografíí a ekonomikou.

Metody

1. Kdo co vypouští? – Skupinový úkol, který seřadí země podle emisí CO₂ a zahájí diskusi o historické odpovědnosti a spravedlnosti.
2. Mapování globálního systému – Společné mapování propojující spotřebu energie, průmysl a sociální dopady, které ukazuje, jak globální systémy ovlivňují emise a nerovnost.
3. Procházka za klimatickou nerovnost – Procházka založená na pohybu a zaměřená na příběh, která ilustruje prožité dopady klimatu a podporuje emocionální zapojení.
4. Klimatické války – Aktivita založená na případových studiích, která zkoumá konflikty formované klimatickými tlaky a podněcuje diskusi o míru, zdrojích a spravedlnosti.

Vzdělávací cíle

- Pochopíte, jak jsou dopady klimatu a odpovědnost za emise nerovnoměrně rozděleny mezi země a komunity.
- Prozkoumejte, jak politické, ekonomické a sociální systémy formují zranitelnost a odolnost.
- Posilovat empatii, systémové myšlení a kritickou reflexi o spravedlnosti v rámci klimatických opatření.

Inkluzivní / participativní prvky

- Aktivita založené na příběhu a pohybu podporují zapojení studentů s různou úrovní jazyka a gramotnosti.
- Kolaborativní mapovací a hodnotící úkoly umožňují přispívání verbálními, vizuálními nebo písemnými vstupy.
- Metody podporují sdílení různých perspektiv, podporují empatii a přístupné zapojení do složitých otázek justice.

Modul 3

Klimatická spravedlnost

METODA 1: KDO CO VYPOUŠTÍ?

I. Základní přehled

1. Témata

- Klimatická spravedlnost
- Sociální dopady změny klimatu

2. Přispívající organizace

Open Plan Foundation, adaptováno z Ośrodek Działan Ekologicznych „Źródła”

3. Vzdělávací cíle

- Zjistěte, které země jsou největšími a nejmenšími producenty oxidu uhličitého.
- Zamyslete se nad odpovědností za omezování emisí: včetně role vládních opatření a velkých korporací

4. Délka trvání 60–90 min (v závislosti na variantě)

5. Materiál

- Tabule nebo povrch na zavěšení seznamů
- Páska nebo špendlíky

K dispozici v online materiálech ELY:

- Seznamy zemí, průvodce pro facilitátory s řešeními

II. Popis metody

Příprava

- Seznamte se s průvodcem pro facilitátory.
- Vyberte a vytiskněte seznam zemí z online zdrojů, v případě potřeby jej upravte tak, aby byl relevantní pro účastníky.
- Nastříhejte na proužky, na každém z nich bude název jedné země.
- Vložte jednu sadu na skupinu do obálek

A Seřazení zemí (15 min)

Podnět: „V tomto cvičení se podíváme na to, které země mají nejvyšší emise CO₂. Proč některé produkují hodně a jiné mnohem méně?” Rozdělte se do skupin po 3–4 lidech. Pokyn: „Pracujte ve skupinách, diskutujte a seřadte pásy zemí podle ročních emisí CO₂. Konečný seznam nalepte na kus papíru.”

B Hledání řešení (15 minut)

Sesbírejte seznamy a pověste je vedle správného seznamu na zeď nebo tabuli. Ved'te diskusi a informujte účastníky o historii zemí a rozvíjejících se ekonomik.

Modul 3

Klimatická spravedlnost

METODA 1: KDO CO VYPOUŠTÍ?

II. Popis metody (pokračování)

Začněte s těmito otázkami:

- „Jaké jsou rozdíly v seznamech?“
- „Které země pro vás bylo snadné zařadit a proč?“

C Představení klimatické spravedlnosti (10 min)

Řekněte účastníkům: „Pařížská dohoda stanovuje cíle omezit globální oteplování. Ale kdo by se měl ujmout vedení ve snižování emisí? Kdo je nejvíce zodpovědný a kdo nejvíce trpí změnou klimatu?“ Diskutujte: „Co pro vás znamená klimatická spravedlnost?“ Shromážděte aspekty a podporu, které zahrnují: „Rozdělení odpovědnosti: bohatší země vs. chudší, vysoké vs. nízké emise; dnešní generace vs. budoucí generace.“

D. Aktivita Čtyři rohy – Kdo by měl jednat první (20 min)

Zeptejte se účastníků: „Kdo by podle vás měl nést největší odpovědnost za snižování emisí CO₂?“

Přiřaďte každý roh k jednomu z těchto bodů:

- Země s vysokými příjmy, které historicky produkovaly nejvíce
- Rozvíjející se ekonomiky nyní patří mezi největší producenty emisí (např. Čína, Indie, Brazílie)
- Mezinárodní organizace a vlády
- Jednotlivci a komunity po celém světě

Pokyny: „Jděte do rohu, se kterým souhlasíte. Ve svém rohu si připravte argumenty. Přemýšlejte o spravedlnosti, historické odpovědnosti a schopnosti jednat. Až budete připraveni, představte své argumenty v místnosti.“

Každá skupina předloží své argumenty o tom, kdo by měl nést odpovědnost. Moderujte debatu a nechte skupiny, aby se navzájem vyzývaly.

E. Rozbor

Zeptejte se: „Jsou nějaké otevřené otázky?“ Shrňte klíčové poznatky a propojte je s následujícími cvičeními.

Modul 3

Klimatická spravedlnost

METODA 2: MAPOVÁNÍ GLOBÁLNÍHO SYSTÉMU

I. Základní přehled

1. Témata

- Klimatická spravedlnost
- Sociální dopady změny klimatu

2. Přispívající organizace MigLAB gUG, Germany

3. Vzdělávací cíle

- Vytvořit pochopení toho, jak energetické systémy propojují průmyslová odvětví, infrastrukturu a politiku,
- Ukažte dopady klimatu na lidi po celém světě
- Diskutujte o roli vlád a velkých korporací

4. Délka trvání 40–90 min (v závislosti na variantě)

5. Materiál

- Velké papírové listy/flipchart, bílá tabule nebo digitální bílá tabule pro mapování,
- Barevné samolepky s tečkami,
- Samolepicí papírky a měkký míč.

K dispozici v online materiálech ELY: Průvodce pro facilitátory, karty kategorií, karty rizik

II. Popis metody

Příprava

- Stáhněte si a seznamte se s průvodcem pro facilitátory
- Připravte si pracovní prostor (fyzický nebo digitální) pro brainstorming s použitím samolepicích papírků a mapování systému.
- Připravte a vytiskněte nebo načtěte: Karty kategorií, Karty rizik

Uvítání a brainstorming (15 min)

„Dnes prozkoumáme, jak energetické systémy nejsou jen technické – jsou sociální, politické a historické.“

Postavte se do kruhu před mapu. Představte úkol: „Budeme házet míč od člověka k člověku. Kdokoli chytí míč, ať pojmenuje jednu činnost, kterou lidé produkují emise uhlíku v každodenním životě i globálně?“

Modul 3

Klimatická spravedlnost

METODA 2: MAPOVÁNÍ GLOBÁLNÍHO SYSTÉMU

II. Popis metody (pokračování)

A (pokračování)

- Druhý facilitátor nalepí odpovědi na tabuli na lepicí papírky a seskupí podobné myšlenky do sektorů: doprava, výroba potravin, vytápění, továrny, internet, nemocnice atd.
- Po třech kolech se moderátor ptá: Chybí něco?

B Mapování spojení (15 minut)

Zeptejte se: „Jak jsou odvětví propojena?“
Shromážděte odpovědi a propojte odvětví šipkami, abyste ukázali souvislosti (např. Doprava → Průmysl).
Diskutujte:

1. „Která spojení mezi způsoby využití energie jsou nejpřekvapivější nebo nejneočekávanější?“
2. „Které způsoby využití se zdají být nejvíce závislé na ostatních – a proč?“
3. „Které body na mapě by mohly odrážet skryté formy využívání energie nebo globální dopad?“

C Intenzita emisí uhlíku (15 minut)

Zavedení barevných kódů:

- = Vysoké emise CO₂: těžcí znečišťovatelé (např. letecké společnosti, cementárny)
- = Střední emise CO₂ (např. přeprava potravin, používání internetu)
- = Nízké emise CO₂ (např. chůze, solární osvětlení)

Instruuje účastníky: „Nyní je řada na vás, abyste pracovali na mapě. Označte jeden bod na mapě.“

Jakmile všichni skončí, zahajte diskusi a začněte těmito otázkami:

- „Které části této mapy způsobují největší znečištění nebo škody na přírodě?“
- „Čeho si všímáte na tom, které věci spotřebovávají více energie a které méně?“

Modul 3

Klimatická spravedlnost

METODA 2: MAPOVÁNÍ GLOBÁLNÍHO SYSTÉMU

II. Popis metody (pokračování)

D Procházka za klimatickou spravedlnost (25 minut)

Proved'te metodu „procházka klimatických nerovností“ a vraťte se k mapě.

- Požádejte účastníky: „Se dvěma dalšími lidmi vytvořte skupinu, dohodněte se na příběhu, který vás nejvíce zaujal, a vezměte si ho s sebou na mapu systému.“

E Mapování nespravedlnosti (20 minut)

Když se všichni vrátí k mapě, zeptejte se: „Které využití energie, jako je doprava, výroba, komunikace, je ve vašem příběhu nejvýraznější? Prosím, tiše umístěte svůj příběh z klimatické procházky na mapu.“

Jakmile všichni skončí, představte karty rizik a zeptejte se účastníků: „Nyní představte svůj příběh, umístěte karty rizik, které k příběhu odpovídají, a vysvětlete proč.“

Otázka k shrnutí: „Které změny by mohly tato rizika snížit?“ Seznam nápadů naleznete v materiálech pro facilitátory.

III. Úpravy

A-C (45 min) tvoří kompletní cvičení zaměřené na ukázkou souvislostí mezi spotřebou energie a emisemi – ideální jako doplňkový zdroj k workshopu zaměřenému na energii a změnu klimatu.

D-E (45 min) jsou nezbytné pro workshop, který se zabývá aspekty spravedlnosti v oblasti změny klimatu, což důrazně doporučujeme.

IV. Poznámky pro facilitátora

Náš výzkum i výzkum dalších autorů uvádí, že pochopení dopadů klimatických změn na lidskou úroveň, jak je uvedeno v částech D a E, je klíčem k aktivaci lidí ke změně způsobu, jakým využíváme energii a organizujeme naši výrobu a ekonomiku.

A-C: Samostatné cvičení zahrnující globální myšlení o výrobě energie a změně klimatu. Doporučeno jako rozšíření modulu 2: Energetická abeceda A-E Klíčová součást modulu 3 – Klimatická spravedlnost

Modul 3

Klimatická spravedlnost

METODA 3: PROCHÁZKA KLIMATICKOU NEROVNOSTÍ

I. Základní přehled

1. Témata

- Klimatická spravedlnost
- Sociální dopady změny klimatu

2. Přispívající organizace

Open Plan Foundation / MigLAB

3. Vzdělávací cíle

- Rozvíjet empatii a kritické myšlení o globální environmentální spravedlnosti.
- Pochopit třídní a lokální aspekty klimatické nespravedlnosti
- Rámec klimatických změn jako důsledek ekonomického systému

4. Délka trvání

15–30 min

5. Materiál

- Papír a pera, prostor vhodný pro chůzi, např. velká místnost, chodba nebo venkovská cesta.

K dispozici v online materiálech ELY:

Průvodce pro facilitátory s nápady na změnu, kartičky s příběhy a diskusní listy k umístění podél procházky

II. Popis metody

Příprava

Umístěte karty s příběhy a pod každý příběh diskusní list s dostatečným prostorem mezi nimi, aby se skupiny po 3–4 lidech mohly u každého příběhu zastavit.

Úvod k procházce (5 minut)

Volitelný most z mapování systému: „Mapa je nyní velmi složitá a poněkud abstraktní.“ Představte cvičení: „Nyní zdůrazníme, co náš současný energetický a ekonomický systém v praxi znamená v životě lidí v komunitách po celém světě.“

B Jdeme na procházku (20 minut)

Rozdělte účastníky do malých skupin nebo dvojic (2–4) a řekněte jim: „Jděte na procházku za klimatickou nerovností a zamyslete se nad skutečnými příběhy. Ke každému z nich písemně napište komentář. Diskutujte a komentujte také výroky předchozích skupin.“

Modul 3

Klimatická spravedlnost

METODA 3: PROCHÁZKA KLIMATICKOU NEROVNOSTÍ

II. Popis metody (pokračování)

C Pojmenování rizik(15 min)

Spojte skupiny a představte typy rizik z materiálů pro facilitátory: environmentální riziko, globální nespravedlnost, riziko pro zdraví komunity, nedostatek potravin nebo vody.

Požádejte účastníky: „Nyní představte svůj příběh, podělte se o rizika, která se k příběhu hodí, a vysvětlete proč.“

D Nápady na změnu (15 min)

Moderujte brainstorming a shromažďujte nápady na otázku: „Které změny by mohly tato rizika snížit?“ Doplněte nápady na změny z materiálů pro facilitátory dle vlastního uvážení.

E Rozbor (5 minut)

Zptejte se: „Jsou nějaké otevřené otázky?“ Poté shrňte klíčové poznatky a zdůrazněte prvky, kterým se hlouběji věnují následující cvičení.

III. Úpravy

A-E (60 min) tvoří samostatnou metodu, která cíleným způsobem ukazuje lidské aspekty dopadu klimatických změn prostřednictvím osobních příběhů.

A-B (25 min) funguje jako prvek mapování globálního systému (Modul 3, Metoda 2) v tomto kurikulu, který umožňuje účastníkům propojit ekonomický systém a využití energie s příběhy z reálného života.

IV. Poznámky pro facilitátora

Náš i výzkum dalších výzkumů ukazuje, že pochopení dopadů klimatických změn na lidskou úroveň, např. prostřednictvím příběhů, je klíčem k aktivaci lidí ke změně způsobu, jakým využíváme energii a organizujeme ekonomiku. Tato metoda na tuto potřebu staví.

A-C: Samostatné cvičení zahrnující globální myšlení o výrobě energie a změně klimatu. Doporučeno jako rozšíření modulu 2: Energetická abeceda A-E: Klíčová součást modulu 3 – Klimatická spravedlnost

Režim 3

Klimatická spravedlnost

METODA 4: KLIMATICKÉ VÁLKY

I. Základní přehled

1. Témata

- Klimatická spravedlnost
- Sociální dopady změny klimatu

2. Přispívající organizace Open Plan Foundation / MigLAB

3. Vzdělávací cíle

- Pochopte, jak změna klimatu přispívá k moderním konfliktům a ovlivňuje mír a bezpečnost.
- Najděte na mapě světa příklady napětí souvisejícího s klimatem.

4. Délka trvání 50 min

5. Materiál

- Lepící papírky, fixy
- Časovač, bílá tabule, projektor

K dispozici v online materiálech ELY:

- Průvodce pro facilitátory
- Informační listy o změně klimatu a jejích sociálních dopadech
- Karty (nebo snímky) s případy konfliktů
- Odkazy na videa o konfliktních případech
- Mapa světa s Petersovou projekcí

II. Popis metody

Příprava

- Seznamte se s průvodcem pro facilitátory.
- Vytiskněte si mapu a karty s konflikty nebo načtěte slajdy s konflikty.

Úvodní otázka (5 min)

Napište nebo se zeptejte: „Až se klima změní více, o čem se budou lidé hádat nebo bojovat?“ Nechte účastníky napsat rychlé nápady na lepící papírky a nalepit je na tabuli.

Případová studie konfliktu B (15 minut)

- Skupiny 2–4 účastníků pracují na jednom případě. Požádejte účastníky, aby diskutovali a dohodli se na:
- Co způsobuje konflikt, které skupiny jsou do něj zapojeny a jak s tím souvisí:
 - Jak lidé pracují a žijí
 - Jak využíváme energii
 - Jak změna klimatu způsobuje, že světové počasí je teplejší a extrémnější
 - Jak funguje ekonomika

Modul 3

Klimatická spravedlnost

METODA 4: KLIMATICKÉ VÁLKY

II. Popis metody (pokračování)

C Zanesení na mapu (15 min)

Požádejte účastníky: „Představte svůj případ skupině a umístěte ho na mapu světa Petersovy projekce. Na tabuli přidejte příslušný zdroj a skupiny.“

D Diskuse (15 min)

Usnadnit otevřenou diskusi na téma:

- Vidíte nějaké vzorce u skupin postižených klimatickými konflikty?
- Jsou některé regiony postiženy více než jiné?
- Co můžeme udělat pro vyřešení těchto konfliktů?
- Co můžeme udělat, abychom těm budoucím předešli?

Shrnutí propojené s diskusí na Modul 4 – Aktivní občanství. Přehled toho, jak můžeme tyto změny prosazovat s demokratickou účastí na globální úrovni, v jednotlivých zemích i v místních komunitách. Závěr pozitivně.

III. Úpravy a rozšíření

- Média: Pro konflikty používejte krátké klipy, nikoli karty s konflikty. Odkazy jsou k dispozici v příručce pro facilitátory.
- Výzkum: Požádejte účastníky, aby si prozkoumali současný konflikt a zjistili, zda v něm hraje roli změna klimatu.

IV. Poznámky pro facilitátora

Bud'te citliví na trauma: Při volbě této metody si uvědomte válečná traumata ve skupině. Vynechte příklady ze zemí vašich účastníků.

Nejběžnější mapa světa zobrazuje evropské a severní země větší, než ve skutečnosti jsou. Použijte Petersovu projekci se skutečnou velikostí zemí na jihu a severu. S touto mapou můžeme jasněji vidět, jak velké jsou problémy způsobené klimatickými konflikty ve světě.

Tato metoda dobře propojuje cvičení ukazující globální, národní a místní způsoby demokratické participace.

Shrnutí modulu IV

Aktivní občanství

IV.

Přehled

Tento modul seznamuje účastníky s demokratickou účastí v kontextu klimatických opatření. Zkoumá, jak jednotlivci, organizace a vlády ovlivňují politiku v oblasti klimatu, a pomáhá studentům pochopit, jak se lokální zapojení propojuje s globálním rozhodováním.

Metody

1. Organizační bingo – Hravá interaktivní aktivita představující klíčová mezinárodní jednání a organizace o klimatu a zároveň propojující je s místními aktéry a iniciativami.
2. Klimatická jednání EU – Simulace hraní rolí, kde účastníci vystupují jako zástupci vlád a vyjednávají o klimatických politikách a národních cílech
3. Participační kavárna – Skupinové cvičení zkoumající různé formy občanské angažovanosti, posuzující jejich efektivitu a identifikující cesty k osobní participaci.

Vzdělávací cíle

- Pochopte různé úrovně demokratické participace a to, jak přispívají k efektivním opatřením v oblasti klimatu.
- Prozkoumejte, jak občané, instituce a mezinárodní orgány utvářejí politiku v oblasti klimatu, jednání a její provádění.
- Posilovat dovednosti v oblasti spolupráce, komunikace a rozhodování prostřednictvím hraní rolí, strukturovaného dialogu a reflexe.

Inkluzivní / participativní prvky

- Hraní rolí, diskusní kola a úkoly v malých skupinách vytvářejí více vstupních bodů a umožňují, aby různé komunikační styly byly oceňovány stejně.
- Metody nabízejí nízkoprahové, srozumitelné aktivity vhodné pro různé jazykové znalosti a úrovně politických zkušeností.
- Aktivity kladou důraz na osobní relevanci a posílení postavení účastníků a pomáhají jim rozpoznat jejich vlastní angažovanost a možné cesty k demokratickým procesům.

METODA 1: ORGANIZAČNÍ BINGO

I. Základní přehled

1. Témata

- Demokratická účast
- Aktivní občanství
- Klimatická spravedlnost

2. Přispívající organizace MigLAB and INFORSE-Europe

3. Vzdělávací cíle

- Seznamte se s mezinárodními klimatickými organizacemi a procesy
- Vytvářejte vazby mezi globálními organizacemi a místními organizacemi, které jsou účastníkům známé.

4. Délka trvání 25 – 60 min (záleží na variantě)

5. Materiál

- Značkovací kameny (nebo podobné)
- Časovač, bílá tabule, projektor

K dispozici v online materiálech ELY:

- Průvodce pro facilitátory
- Bingo karty (3 varianty)
- Značkovací kameny (nebo podobné)
- Odkazy na videa

II. Popis metody

Příprava

- Seznamte se s průvodcem pro facilitátory.
- Vytiskněte a rozdejte tři různé verze bingo karet s 5 fixačními kameny v každé z nich.
- Předem si otestujte odkazy na videa, abyste se ujistili, že zvuk a vizuální stránka fungují správně a že jazyk odpovídá vašim účastníkům.

A Fáze bingo (10 min)

Úvod: Za chvíli se podíváme na video. Na vaší bingo kartě uvidíte krátké názvy důležitých klimatických organizací a procesů. Pokaždé, když ve videu uslyšíte jednu z těchto zkratk, umístěte na ni fixu. Kdo jako první zavolá „Bingo“?

B Fáze globálního průzkumu (15 minut)

„Podívejme se na zkratky, které jste označili. Které z těchto organizací jste již znali a které jsou pro vás nové? Můžete říct, proč je každá z nich důležitá?“

Modul 4 Aktivní občanství

IV.

METODA 1: ORGANIZAČNÍ BINGO

II. Popis metody (pokračování)

Nechte účastníky, aby si v diskusi nebo v kole definovali organizace a jejich role. Po diskusi umístěte shrnutí každé organizace na prezentaci nebo tabuli pro vizuální učení.

C Fáze lokálního průzkumu (5 min)

„Právě děláme kolo. Až na vás přijde řada, uveďte jednu místní organizaci nebo iniciativu v Praze, která se zabývá klimatem nebo udržitelností.“

- Odpovědi průběžně dokumentujte na tabuli vedle těch mezinárodních.

D Propojovací fáze (15 min)

Po skončení kola vytvořte skupiny po třech, které nevyžadují, aby se účastníci střídali, a poté se zeptejte: „Prosím, diskutujte 5 minut se svými sousedy: Myslíte si, že existuje spojení mezi mezinárodními a místními organizacemi v představenstvu?“

Po 5 minutách: „Prosím, jeden člověk z každé skupiny v každém kole, sdělte nám, o jakých souvislostech mezi místními a globálními organizacemi jste diskutovali.“ Odpovědi zdokumentujte tak, že mezi slova mezinárodní a místní vytvoříte čáry a klíčová slova.

E Závěr a shrnutí (10–15 min)

Moderujte diskusi s otázkou:

- „Na základě vašeho názoru: Jak může lokální participace nebo aktivismus ovlivnit globální vývoj?“
- Závěrečná otázka: „Zůstaly nějaké otevřené otázky?“

III. Úpravy

- Metodu A-B lze použít jako krátkodobou energizující metodu.

IV. Poznámky pro lektora

Ne každý se cítí dobře při rozhovoru ve velké skupině. Střídání otevřených diskusí, kol, kde má každý slovo, a práce v malých skupinách nebo ve dvojicích umožňuje každému přispět svým vlastním způsobem.

Modul 4

Aktivní občanství

IV.

METODA 2: KLIMATICKÁ JEDNÁNÍ EU

I. Základní přehled

1. Témata

- Demokratická účast
- Klimatická spravedlnost

2. Přispívající organizace INFORSE-Europe ve spolupráci s Energiteknisten a VedvarendeEnergi

3. Vzdělávací cíle

- Pochopit demokratické výzvy národních a unijních energetických politik
- Procvičte si vyjednávací a spolupracující dovednosti

4. Délka trvání 60 min to 120 min (viz úpravy dále)

5. Materiál

- Projektor a prezentační stěna

K dispozici v online materiálech ELY:

- Průvodce pro facilitátory
- Informační listy 100% obnovitelné zdroje, energetická účinnost
- Karty s informacemi o zemi
- Katalog politických nástrojů
- Soubor Excel s energetickými a uhlíkovými rozpočty

II. Popis metody

Příprava

- Seznamte se s průvodcem pro facilitátory.
- Tisk a distribuce pokynů, prezentací, karet zemí a katalogu politických nástrojů
- Nástroje pro testování a přípravu Excelu

A Úvod a rozdání rolí (15– 30 minut)

Úvod: „Nyní jste lídry své země v jednáních s EU. Přečtěte si kartu své země. Rozhodněte se, co vaše země potřebuje a chce. Přijdu ke každé skupině a zeptám se, zda máte k profilům nějaké otázky.“

„V rámci vašeho národního týmu rozhodněte, kdo bude hrát jakou roli – premiér, ministr klimatu nebo ministr hospodářství. Mluvte o energetických problémech a cílech vaší země. Zastupujte zájmy ministrů, ne své vlastní. Dohodněte se společně na plánu a запиšte ho do excelové tabulky. Budu vám k dispozici, pokud budete potřebovat pomoc.“ Facilitátor chodí a podporuje skupiny.

Modul 4 Aktivní občanství

IV.

METODA 2: KLIMATICKÁ JEDNÁNÍ EU

II. Popis metody (pokračování)

B. Vrchol s prezentacemi (15 minut)

Každá skupina představí svůj plán všem ostatním (max. 4 minuty na zemi). Ostatní skupiny mohou reagovat.

- Podnět: k účastníkům: „Představte svůj plán ostatním zemím. Řekněte, jaké jsou vaše cíle a jaké kroky chcete podniknout. Naslouchejte ostatním zemím a v případě potřeby reagujte.“

C Hovoříme o spravedlnosti (15 minut)

Vedoucí klade krátké otázky k zamyšlení nad procesem a učením. Otázky:

- „Jaké to bylo...?“
 - mluvit za svou zemi?“ (Premiéři)
 - být ve vašich ministerských rolích?“ (Ostatní ministři)
- Co bylo obtížné?
- Co jste se dozvěděli o spolupráci v EU?
- Na závěr se zeptejte: „Zůstaly nějaké otevřené otázky?“

IV. Úpravy

- Přizpůsobte obtížnost úrovni skupiny výběrem snadných nebo pokročilých jazykových alternativ a přidáním času na čtení a přípravu excelového souboru.
- Rozšiřte složku hraní rolí přidáním skrytých agend každého ministra. To pomůže učinit jednání realističtějšími a metodu poutavější. Karty s agendou lze nalézt v online materiálech.
- Pro ilustraci rozdílů v emisích přidejte zemi z globálního jihu.

V. Poznámka pro facilitátora

Silnou stránkou tohoto cvičení je pochopení toho, že rozhodnutí se činí v kontextu potřeb v každé zemi. Udržujte účastníky v dané roli, abyste si tuto zkušenost užili. Tato metoda je zábavná, ale může být obtížná, proto během skupinové práce chodte a v případě potřeby skupinám pomáhejte.

Modul 4

Aktivní občanství

IV.

METODA 3: PARTICIPAČNÍ KAVÁRNA

I. Základní přehled

1. Témata

- Demokratická participace
- Klimatická spravedlnost

2. Přispívající organizace MigLAB

3. Vzdělávací cíle

- Seznamte se s různými formami občanské a demokratické participace
- Zamyslete se nad vlastním zapojením a zapojením ostatních
- Podporujte budoucí účast ve všech formách

4. Délka trvání 40 min

5. Materiál

- Deska nebo zeď
- Samolepka s tečkami

K dispozici v online materiálech ELY:

- Průvodce pro facilitátory
- Kartičky nebo samolepicí papírky s různými formami participace

II. Popis metody

Příprava

Seznamte se s průvodcem pro facilitátory.

- Vytiskněte kartičky nebo připravte post-it lístky s různými formami participace a položte je textem dolů.
- Nakreslete graf se svislou osou „snadné–obtížné zapojení“ a vodorovnou osou „efektivní–neefektivní“.

A Tažení a rozmístění karet (10 min)

Úvod: „Vyberte si kartičku a přečtěte si ji. Kam podle vás patří? Je tato forma zapojení snadná, obtížná nebo efektivní? Umístěte ji do grafu. Poté si vezměte další kartičku, dokud nebudou všechny kartičky umístěny.“

B Hodnocení účasti (10 min)

„Teď si vezměte samolepky. Označte formy participace, které jste už sami vyzkoušeli.“

C Skupinová reflexe (10 min)

Lektor vede diskusi a poukazuje na efektivní, ale nedostatečně využívané způsoby.

Modul 4 Aktivní občanství

IV.

METODA 3: PARTICIPAČNÍ KAVÁRNA

II. Popis metody (pokračování)

C. Skupinová reflexe (pokračování)

- Které formy participace jsou více a které méně populární?
- Proč?
- Jak můžeme zajistit, aby se častěji využívaly formy participace, které jsou sice náročnější, ale zároveň účinné?

D. Osobní závazek

Facilitátor motivuje účastníky, aby vyzkoušeli nové formy participace, například slovy:

- “Vyberte si jednu formu participace, kterou jste ještě nezkusili. Dejte sobě i skupině závazek, že ji během následujících tří měsíců vyzkoušíte. Svou aktivitu můžete zdokumentovat a sdílet se skupinou například fotografií”
- Vyzvěte účastníky, aby se přihlásili do anonymního mailing listu, kde mohou po skončení školení sdílet své zkušenosti s ostatními.

III. Poznámky pro facilitátora

Ústřední součástí inkluzivních školení je rozšíření studijní zkušenosti do každodenního života. Pro podporu tohoto efektu povzbuzujte otevřenou a upřímnou diskusi. Pomozte účastníkům přemýšlet o překážkách a motivačních faktorech. Pomozte jim při tvorbě realistických závazků a možných návazných opatření.